

Čís. 2797.

S hlediska § 209 tr. zák. není třeba, by napadená osoba byla označena jménem, stačí, je-li označena takovými znameními, která na ni připadají a podle nichž může býti vrchností postřehnuta jako osoba ze zločinu (křivě) nařčená.

V subjektivním směru se vyhledává vědomí pachatelovo, že určitou osobu (několik jednotlivců určitému, přesně omezenému kruhu přínáležejících) viní křivě ze zločinu, a v případě vinění nikoliv uvedením jména, nýbrž uvedením určitých znamení, i další vědomí pachatelovo, že existuje taková osoba, na niž znamení ta připadají, a že přivodí svým oznámením vrchnosti tuto určitou osobu v nebezpečí, že bude bezdůvodně stíhána.

(Rozh. ze dne 24. května 1927, Zm II 105/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl v neveřejném zasedání zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského jakožto nalézacího soudu v Novém Jičíně ze dne 1. prosince 1926, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem utrhání na cti ve smyslu §u 209 tr. zák., zrušil napadený rozsudek v odsuzující části jako zmatečný a věc vrátil do první stolice, by jí v tomto rozsahu znovu projednala a rozhodla.

D ů v o d y:

V pseudonymním oznámení ze dne 8. března 1925 na státní zastupitelství je mezi jiným i věta, že »při otrávení muže Anastazii Š-ové měla pomáhati jistá rozvedená paní z R., se kterou je velmi známa, a která prý podobný pokus už spáchala na svém bývalém muži«. Tento dopis byl zaslán příslušné četnické stanici k vyšetření, jež podala zprávu, že onou rozvedenou paní, o které se pisatel zmiňuje, jest Anna Ž-á, která Š-ovou zná, poněvadž koupila od ní v R. domek, a jejíž první manžel zemřel — padl na bojišti —, kdežto s druhým svým manželem nežije, bydlíť týž doposud v R., kdežto ona bydlí jako družka jiného muže na hostinci v H. Anna Ž-á sama dodala k tomu ještě, že skutečně s druhým manželem je rozvedena, a na tomto podkladě dospěl soud k přesvědčení, že osoba, o níž se píše v dopise, je Anna Ž-á, a zjišťuje dále na základě výsledků hlavního přelíčení, že tato Ž-á na domnělém otrávení manžela Š-ové účasti neměla a že se také nepokusila o zavraždění některého ze svých manželů. Těmito úvahami je tedy zjištěno, že označení v pozastaveném dopise uvedené přiléhá na Annu Ž-ou, že obvinění ze zločinu je křivé, a je i na snadě, že Ž-á byla vydána nebezpečí, že bude, ač je nevinna, stíhána vrchností, ježto dopis byl zaslán přímo státnímu zastupitelství. Jsou tu tedy po stránce objektivní bezvadně zjištěny veškeré skutkové náležitosti zločinu utrhání na cti ve smyslu §u 209 tr. zák. a neobstojí oproti těmto zjištěním námitka zma-

teční stížnosti, že tu není objektivní skutkové podstaty zločinu, poněvadž Ž-á není v osudném dopise označena jménem (§ 281 čís. 9 a) tr. ř.); vždyť nebezpečí zákonem předpokládané nevzchází pro určitou osobu pouze, je-li označena jménem, nýbrž i, když byla označena takovými znameními, které na ni připadají, a podle kterých mohla býti, a jak v souzeném případě též byla vrchností postřehnuta jako osoba ze zločinu křivě nařčená.

Aby obžalovaný mohl býti uznán vinným zločinem jemu za vinu daným, vyhledává se však dále, že si byl vědom jednak toho, že určitou osobu — nebo několik jednotlivců určitému přesně omezenému kruhu příbuzných (což tu ostatně nepadá na váhu, ježto na jevo nevyšlo, že by se znamení v dopise uvedená snad hodila na několik se Š-ou známých žen), vinil křivě ze zločinu, a ježto tu jde o vinění nikoliv uvedením jména, nýbrž uvedením určitých znamení, i další vědomí pachatelovo, že existuje taková osoba, na niž tato znamení připadají, a že přivodí svým oznámením na státní zastupitelství tuto určitou osobu v nebezpečí, že bude bezdůvodně stíhána. V tomto směru nevysvítá z důvodů napadeného rozsudku s potřebnou jasností, zdali si soud právě tyto pro subjektivní stránku rozhodné znaky náležitě uvědomil. Tu se objevuje především na konci prvního odstavce důvodů rozsudku věta, že soud vzal za prokázáno, že »osoba, o níž obžalovaný píše v oznámení, . . . je totožnou s Annou Ž-ou«. Jak již shora uvedeno, je těmito úvahami toliko zjištěno, že podle četnického šetření byla vypátrána osoba — Anna Ž-á —, na niž se znamení v oznámení uvedená hodí; není však tím ještě řečeno, že i obžalovaný — a na tom přece sejde — při sepsání oznámení věděl, že se ona znamení na Ž-ou hodí, že takto vydává Ž-ou v nebezpečí trestního stíhání. Jistý vztah k subjektivní stránce mohly by míti ještě tyto dvě věty důvodů rozsudku. Jednak uvádí se v důvodech, že si obžalovaný byl dobře vědom, že toto obvinění Ž-é jest úplně bezpodstatné, a dále zjišťuje soud, že obžalovaný užil onoho obvinění jen k tomu účelu, aby dokázal, že nejde mu jen o Š-ovou, s níž žije v nepřátelství, a by tak odvrátil od sebe podezření, že jest pisatelem po případě původcem závadného dopisu. Než i tu zeje stále mezera v rozsudečných úvahách a nelze při nejmenším s potřebnou bezpečností a jasností z nich seznati, což stížnost, dovolávajíc se číselně důvodů zmatečnosti čís. 9 a) a hlavně čís. 5 Šu 281 tr. ř., právem vytýká, zda soud vychází ze správného pojetí subjektivní podstaty zločinu utržení na cti pro souzený případ v úvahu přicházející, že totiž musí býti zjištěno, že pachatel měl na mysli určitou osobu, že totiž v souzeném případě zamýšlel Ž-ou vinit u vrchnosti ze zločinu, který nespáchala. Tuto podstatnou náležitost nevyjadřuje soud přesně ani prvou z oněch dvou vět; nesejdeť tu na řešení otázky, zda obvinění z řečeného zločinu bylo křivé, poněvadž obžalovaný sám netvrdí, že Ž-á takový zločin spáchala, nýbrž hlavně na tom, zjistiti v subjektivním směru skutečnost, obžalovaným popřenou, že měl na mysli určitou osobu, Ž-ou, z tohoto zločinu křivě vinit, kteréžto rozhodující skutečnosti však rozsudek nevystihuje ještě pouhým zjištěním, že toto vi-

nění bylo i podle vědomí obžalovaného křivé. Druhá úvaha soudu vysvětluje pouze pohnutku, proč obžalovaný i jinou osobu mimo Š-ovou z vymyšleného zločinu vinil, by totiž odvrátil od sebe podezření pachatelství; neřeší však otázku, zda obžalovanému tanula při tomto vinění, vysloveném nepřímo uvedením jistých znamení, na myslí představa určité osoby — případně několika určitých osob z přesně vymezeného kruhu, na kterou nebo na které ona znamení připadala a podle kterých tato nebo tyto osoby mohly býti vrchností vypátrány a nevině trestně stihány. Nelzeť tu, alespoň podle dosavadních zjištění rozsudku vyloučiti možnost, že obžalovaný, by od sebe podezření z pachatelství odvrátil, na zdař Bůh si vymyslel jistá znamení, jakýsi popis fingované osoby, o níž tvrdí, že byla Š-ové při vraždě nápomocna, neuvědomiv si možnosti, že by se tato znamení na určitou osobu vůbec a na Ž-ou zvláště mohla hoditi; byla-li pak snad náhodou přece nějaká osoba nalezena, na kterou tato znamení dopadají, nebylo by lze v takovémto jednání, nenaplňujícím skutkový znak vědomého křivého vinění určitého podmětu ze zločinu, spatřovati podstatu zločinu utrhaní na cti po stránce subjektivní. Ježto rozsudkové důvody neposkytují bezpečné záruky pro předpoklad, že nalézací soud, řeše otázku o subjektivní vině stěžovatelově, dbal těchto právních hledisek, bylo zmatečnými stížnostmi obžalovaného vyhověti, napadený rozsudek v odsuzující části za podmínek §u 5 novely k trestnímu řádu zrušiti již v zasedání neveřejném jako zmatečný a uznati dále, jak se stalo. Za tohoto stavu věci nebylo třeba, ba ani možno obírat se dalšími zmatečnými stížnostmi uplatňovanými důvody zmatečnosti podle čís. 4 a 5 §u 281 tr. ř., ježto po stránce skutkové nelze předbíhati rozhodnutí nalézacího soudu, jemuž bude podle volného přesvědčení uvažovati o tom, zda a do jaké míry pokládá pro řešení skutkové otázky za dostatečné dobrozdání znalců z oboru písma a, zdali a pokud věří zodpovídání se obžalovaného, že Ž-á byla sice jeho klientkou, že mu však její vztahy k Š-ové blíže známy nejsou.

Čís. 2798.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).
Po stránce subjektivní se vyžaduje ve všech případech § 14 zákona úmysl.

»Hanobení« (§ 14 čís. 5 zákona) je úmyslné snížení vážnosti.

Popuzování má za účel vyvolati u jiných určitý duševní stav, který je v případech § 14 čís. 2 (a čís. 4) zákona prostředkem majícím vztah k národnosti (jazyku, rase nebo náboženství) a sledujícím další účel, vzbuditi u jiných osob rozhodnutí, vykonati násilnosti nebo jiné nepřátelské činy, a pachatel si musí býti vědom, že užívá prostředku způsobilého popuditi.

Ke skutkové podstatě přečinu podle § 14 čís. 5 zákona se vyžaduje kromě přímého úmyslu směřujícího k'hanobení republiky (národa nebo národní menšiny) způsobilost surového nebo štvavého hanobení ku vy-